

rii munere fungebatur, pro ea tribuendum sit, qua potiebantur, Bulæo adnotante Tomo IV. citato, Dissertatione prima, Cancellarii Parisiensis facultate, jam eo fidentius adferendum videtur, haud umquam censuram aliquam, maximeque in Aquinatem inter cælitates recens cooptatum, latam ab eo fuisse, veluti Doctore Parisiensi, qui poterat quidem pro data occasione in consilium vocari, sententiam ferre ac definitionem non poterat.

Quid est verò quod ipse post *Magistrum Sententiarum* (dopo il *Maestro delle Sentenze*, ut ait Villanius,) damnaverit &c. ? An fuerit ipse, qui celeberrimi hujusce Auctoris naves patefecerit ac etiam notaverit ? Ad quatuordecim capita eos revocat S. Antonius in Summa Parte IV. titulo XI. capite VII. & sex supra viginti numerantur in Additione ad ipsum Magistrum typis excusa, ut Bellarminus adnotat: at hujusmodi animadversiones nemo hæcenus Roberto de Bardis adjudicavit. Qui est præterea quod ipse damnaverit *triginta & octo errores*, ex Alberto Magno & Thoma Aquinate decerptos ? An solus ipse, an ab Antistite Parisiensi in consilium vocatus, an simplex Doctor & Magister, an Cancellarii munere fungens ? Hæc præterit omnia Villanius. An solemnitas hæc fuerit condemnatio ? Sed acta publica, & monumenta præferuntur nulla. An privatum ipsius Roberti dici debeat examen, & iudicium ? Illud ergo Villanius nimium amplificat. Ait enim: *Fù di tanta autorità* (ampullatur nempe,) *che questa erronea damnatione* (utique erronea, & damnanda ipsa condemnatio foret) *nessuno poi ha ardite in alcun passo riprovare* (pergit ampullas nimia confidentia projicere Villanius.)

Tot ergo vitis cum scateat narratio Florentini Historici, nullus dubito quin etiam cubet error in ea narrationis parte, quæ latam censuram refert in triginta & octo Alberti Magni, & Thomæ Aquinatis theses. Fabellam ergo sciens & volens procuderit Villanius, quam alii post ipsum cecinerunt ? Deceptus erravit: originemque erroris mihi videor detexisse. Paucis animadvertenda propono, quæ latiore Sermone num. 111. enarrata sunt: *Robertum de Kildwardbi* Archiepiscopum Cantuariensem in Anglia *triginta & unum*, vel *triginta*, ut alii numerant, anno 1277. damnasse articulos, quorum nonnulli philosophica Thomæ dogmata enunciabant: hanc censuram, tametsi ornatissimi Viri eam improbant, à Joanne Pekamo in eadem Sædem suffecto confirmatam esse anno 1284. & anno 1286. alios octo additos fuisse ab eodem Pekamo, damnatosque articulos, qui Thomæ doctrinam de unitate formæ substantialis in homine, ac inde deducta confectaria complectebatur. Nactus itaque fuerit Villanius manuscriptum quemdam Catalogum *triginta & octo* hujusmodi articulorum: inscriptum legerit *Robertum* istius censuræ, quod ad majorem articulorum partem attinet, auctorem: ipsumque denique cognomen *de Kildwardbi*, aut difficili compendiaria nota scriptum, aut litteris evanescentibus obscuratum, aut præcipiti oculo lectum, mutaverit in cognomen *de Bardis*: ab eoque latam censuram illam à Roberto de Bardis, dum Parisiis degeret, & Cancellarii fungeretur munere crediderit. Quidni enim res ita se habeat ? Articulorum *triginta & octo* numerus, Thomæ Aquinatis etiam Alberti doctrina in eisdem contenta, nomenque Roberti qui censuram tulit, conveniunt: ac facile demum fuit cognomen *de Kildwardbi* ob eas, quas innumus, causas in illud commutare *de Bardis*. Hæc satis.

FINIS.

INDEX

DISTINCTIONUM, ET PARTITIONUM SECUNDI LIBRI
Sententiarum Magistri Petri Lombardi.

DISTINCTIO I.

NUM esse rerum principium ostendit, non plura, ut quidam putaverunt.

Quod hæc verba, *facere*, & *agere*, non dicuntur de Deo secundum eam rationem, qua dicuntur de creaturis.

Quare rationalis creatura facta sit.

Quare creatus sit homo, vel Angelus.

Ad quid creata sit rationalis creatura.

Brevissima responsio, cum quaeritur, quare, vel ad quid facta sit rationalis creatura.

Sicut factus est homo, ut Deo serviret, sic mundus ut serviret homini.

Quomodo aliquando dicitur in Scriptura: Homo factus est propter reparationem angelici casus.

Quare sit homo institutus, scilicet ut anima sit unita corpori.

Post Sacramentum Trinitatis, de creatura tripartita est agendum, & prius de digniori, id est angelica.

DISTINCTIO II.

Quæ consideranda sunt de Angelis.

Quando facti sunt Angeli, prius dicit: in quo videntur sibi obviare auctoritates.

Quod simul creata fuerit corporalis, & spiritualis creatura.

Quod nihil factum est ante cælum, & terram, nec etiam tempus: cum tempore enim creata sunt, sed non ex tempore.

Quod simul cum tempore, & cum mundo cœpit corporalis, & spiritualis creatura.

Utrum Angeli mox creati, fuerunt in empyreo, scilicet quod statim ut factum est, Angelis fuit repletum.

Quod simul creata est visibilium rerum materia, & invisibilium natura, & utraque informis secundum aliquid, & formata secundum aliquid.

Quomodo dicat Lucifer secundum Isaiam: *Ascendam in cælum, &c.*

DISTINCTIO III.

Quales facti fuerint Angeli, & quod quatuor eis attributa sunt in ipso initio suæ conditionis.

An omnes Angeli fuerunt æquales in tribus, scilicet in essentia, in sapientia, in libertate arbitrii.

Dicit, quod differentes fuerunt in illis.

Quæ communia, & æqualia habuerunt Angeli.

An boni vel mali, iusti vel iniusti, creati sint An-

geli; & an aliqua mora fuerit inter creationem, & lapsum.

Opinio quorundam dicentium, Angelos in malitiam creatos, & sine omni mōta cœrruisse.

Aliorum sententia probabilis, qui dicunt omnes Angelos creatos esse bonos, & aliquam fuisse mortalem inter creationem, & casum.

Probationem Augustini contra illos inducit qui dicunt, Angelos factos malos; & verba etiam Job determinat, quæ illi pro se inducebant.

Quomodo intelligenda sint verba Domini præmissa, differit, evidenter tradens Angelos esse creatos bonos, & post creationem cecidisse.

Quod triplex fuit in Angelis sapientia ante casum, vel confirmationem.

An aliquam Dei habuerint dilectionem, vel sui invicem.

DISTINCTIO IV.

An perfectos, & bonos creavit Deus Angelos, an miseros, & imperfectos.

Quod opinando hæc dixerit, non asserendo, scilicet quod Angeli qui perseverant, præfati fuerint sui boni.

Summa colligitur prædictorum, confirmans omnes Angelos ante confirmationem, vel lapsum non fuisse beatos, nisi quis beatitudinem accipiat illum statim innocentiam.

Responsio ad id quod quaerebatur, an Angeli essent creati perfecti, an imperfecti: & dicitur, quod perfecti fuerunt secundum aliquid.

Quod tribus modis dicitur perfectum, secundum tempus, secundum naturam, & universaliter perfectum.

DISTINCTIO V.

De confirmatione, & conversione stantium, & aversione, & lapsu cadentium.

De libero arbitrio breviter tangit quid sit.

Post creationem aliquid datum est stantibus, per quod converterentur; nec merito aliquo, sed gratia cooperante.

Qua gratia indigebat Angelus, & qua non.

An sit imputandum illis quod aversi sunt.

Qua culpa, gratia non est data eis qui ceciderunt.

Quod Angeli in ipsa confirmatione beati fuerunt; sed utrum eam meruerint per gratiam tunc sibi datam, ambiguum est: de hoc enim diversi diversa sentiunt.

DISTINCTIO VI.

Quod de majoribus, & de minoribus quidam ceciderunt.

derunt, inter quos unus fuit celsior, scilicet Lucifer.
Unde, & quo dejectus fuit merito suæ superbiæ.
Quod non est concessum eis habitare in cælo, vel in terra.
Quod dæmones alii aliis præstant, & habent etiam alias prælationes.
An omnes dæmones sint in hoc aere caliginoso, an aliqui sint in inferno.
Quidam putant Luciferum in inferno religatum ex quo tentavit Christum, & victus est, quem primum hominem tentasse, & vicisse dicunt.
Quod Lucifer modo non habet potestatem quam habebit tempore Antichristi.
Quod dæmones semel victi à Sanctis, non accedunt amplius ad alios.

DISTINCTIO VII.

Quod boni Angeli sint à Deo confirmati per gratiam, ut peccare non possint, & mali ita obdurati in malo, ut bene vivere nequeant.
Quod utrique liberum arbitrium habent, nec tamen ad utrumque flexi possunt.
Quod boni post confirmationem liberius habent arbitrium quam ante.
Quod post confirmationem Angeli non possunt natura peccare, sicut ante, non quod debilitatum sit eorum arbitrium, sed confirmatum.
Quod mali Angeli vivacem sensum non perdidērunt, & quibus modis sciant.
Quod magicæ artes virtute, & scientia diaboli valent: quæ virtus, & scientia est ei data à Deo, vel ad fallendum malos, vel ad monendam, vel exercendum bonos.
Quod non sunt creatores, licet per eos magi ranas, & alia fecerint, sed solus Deus.
Sicut parentes non dicuntur creatores filiorum, nec agricolæ frugum; ita nec boni, nec mali, etsi per eorum ministerium fiant creaturæ.
Sicut justificationem mentis, ita creationem rerum solus Deus operatur, licet creatura exterius serviat.
Quod Angeli mala multa possunt per naturæ vigorem, quæ non possunt propter Dei, vel bonorum Angelorum prohibitionem, id est quia non permittuntur.

DISTINCTIO VIII.

Utrum Angeli omnes corporei sint, quod quibusdam visum est, quibus Augustinus consentire videtur, dicens, omnes Angelos ante casum habuisse corpora tenuia, spiritualia, sed in casu mutata in deterius malorum corpora, ut in eis possent pati.
Quod Deus in corporalibus illis antiquis formis apparuit.
Quod Deus in specie qua Deus est, nunquam mortalibus apparuit.

Utrum dæmones intrent corpora hominum substantialiter, & illabatur cordibus, an id per effectum dicatur.

DISTINCTIO IX.

De ordinum distinctione, & quot sint, & quid sint.
Quid appelletur ordo, & quæ sit ratio nominis cuiusque.
Quod hæc nomina non propter se, sed propter nos eis data sunt, quæ sumpta sunt à donis gratiæ, quæ non habent singulariter, sed excellenter, & à præcipuis nominantur.
Utrum hi ordines ab initio creationis ita distincti fuerint.
Utrum omnes Angeli ejusdem ordinis sint æquales.
Quomodo dicat Scriptura decimum ordinem ex hominibus compleri, cum non sint nisi novem ordines Angelorum.
Quod homines assumuntur juxta numerum stantium, non lapsorum.
Quod quidam putant, secundum numerum lapsorum Angelorum homines reparandos.

DISTINCTIO X.

An omnes spiritus cælestes mittantur: & ponit duas opiniones, & auctoritates quibus innituntur.
Quod si omnes mittantur, cur unus tantum ordo nomine Angelorum censetur.
Putant quidam Michaelem, Gabrielem, & Raphaellem de superiori ordine fuisse; & sunt hæc nomina spirituum, non ordinum.
Quomodo determinent præmissas auctoritates, quæ videntur adversari, qui dicunt omnes Angelos mitti.
Quos alii dicunt mitti, & quos dicunt non mitti cum determinatione auctoritatum quæ videntur sibi adversari.

DISTINCTIO XI.

Quod quæque anima habet Angelum bonum ad sui custodiam delegatum, & malum ad exercitium.
Utrum singulis hominibus singuli Angeli, an pluribus unus sit deputatus.
Confirmat, unum Angelum pluribus hominibus deputari, sive simul, sive diversis temporibus.
Utrum Angeli proficiant in merito, vel in præmio, usque ad judicium.
Aliorum opinio, qui dicunt Angelos in quibusdam prædictorum non profecisse.
Quod quædam auctoritates videntur obviare probabiliori sententiæ.

DISTINCTIO XII.

De distinctione operum sex dierum.
Quod sancti tractatores videntur super hoc quasi adversa tradidisse, aliis dicentibus omnia simul facta in materia, & forma, aliis per intervalla temporum.

Quod

DISTINCTIO XVI.

Quod per intervalla temporis, res corporales conditæ sunt.
Quo sensu tenebræ dicantur non esse aliquid, & quo dicantur esse aliquid.
Duo consideranda sunt, quare illa materia confusa sit dicta informis, & ubi ad esse prodit, quantumque in altitudinem ascenderit.
De quatuor modis divinæ operationis.

DISTINCTIO XIII.

Quæ prima fuerit distinctionis operatio.
Qualis fuerit lux illa, spiritualis, an corporalis.
Quod lux illa facta est, ubi sol apparet, quæ inter aquas lucere poterat.
Quod dies diversis modis accipitur.
De naturali ordine computationis sex dierum, & de illo qui pro mysterio introductus est.
Cur sol factus est, si lux illa sufficiebat.
Quomodo accipiendum sit illud, Dixit Deus: an sono vocis illis Deus dixerit, an aliter.
Quomodo accipiendum sit quod dicitur Pater operari in Filio, vel per Filium, vel in Spiritu S.

DISTINCTIO XIV.

De opere secundæ diei, qua factum est firmamentum.
Alii putant cælum esse igneæ naturæ, quibus consentit Augustinus.
Quales sint aquæ, & quæ sit figura firmamenti.
Quare tacuit Scriptura de opere secundæ diei, quod in aliis dixit.
De opere tertie diei, quando aquæ congregatæ sunt in unum locum.
Quomodo omnes sunt in unum locum congregatæ, cum multa sint maria, & flumina.

DISTINCTIO XV.

De opere quartæ diei, quando facta sunt luminaria.
Ante alia de ornatu cæli agitur, sicut prius factum est.
De opere quintæ diei, quando creavit Deus ex aquis volatilia, & natatilia.
De opere sextæ diei, quando creata sunt animalia, & reptilia terræ.
Utrum post peccatum venenosa animalia noxia facta fuerint, an propter peccatum nocere cœperint prius facta innoxia.
Utrum minuta animalia tunc creata fuerint.
Quare post omnia factus est homo.
Quomodo intelligendum sit Deum requievisse ab omni opere suo.
Qualiter accipiendum sit quod Deus dicitur complevisse opus suum septimo die, cum tunc requievit ab omni opere suo.
Quæ sit sanctificatio, & benedictio septimæ diei.

In II. Sent. Tom. II.

De hominis creatione, ubi considerandum est, quare re creatus sit homo, & qualiter sit institutus (quæ duo supra tractata sunt) & qualis factus, & qualiter lapsus, postremo quomodo sit reparatus.
Quod imago, & similitudo hic à diversis accipitur varie: à quibusdam increata, ab alijs creata: & increata, vel essentia Trinitatis, vel Pater, vel Filius, & Spiritus Sanctus.
Opinio eorum qui putaverunt Filium per Imaginem, & similitudinem hic accipi.
Neque horum sententiam approbat; sed imaginem & similitudinem Dei in homine quærendam, & considerandam docet, ut imago, & similitudo creata intelligatur.
Quare homo dicitur imago, & ad imaginem, Filius vero imago, & non ad imaginem.

DISTINCTIO XVII.

De creatione animæ, utrum de aliquo facta sit, vel non, & quando facta, & quam gratiam habuerit in creatione.
Quæritur quando facta sit anima, an ante corpus, an in corpore.
In qua ætate Deus hominem fecerit. In ætate virili factus est homo secundum superiores causas.
Quod homo extra paradysum creatus, in paradiso sit positus, & quare id factum sit.
De lignis paradysi, inter quæ erat lignum vitæ, & lignum scientiæ boni, & mali.

DISTINCTIO XVIII.

Quare de latere viri, & non de alia corporis parte formata sit mulier.
Quare dormienti, & non vigilianti viro costa subtracta est.
Quod de illa costa sine addimento extrinseco facta fuerit per Dei potentiam, sic ut quinque panes in se multiplicati sunt.
Utrum secundum superiores, an secundum inferiores causas ita illa facta sit mulier; id est, an ratio seminalis id haberet ut ita fieret, an tantum ut illa fieri posset; sed ut sic fieret, in Deo tantum esset causa.
De anima mulieris, quod non est ex anima viri, ut quidam putaverunt, dicentes animas esse ex traçuce.

DISTINCTIO XIX.

De primo hominis statu ante peccatum, scilicet qualis fuerit secundum corpus, & secundum animam.
Utrum immortalitas quam habuit ante peccatum, esset de conditione naturæ, ac ex gratiæ beneficio.
Si non foret præceptum ut de illo ligno ederet, & alijs, & non illo uteretur, an posset non mori.

555

Quæstio